

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

De sleutelcompetenties
zijn geen geschikt
ordeningskader
om eindtermen
te ontwikkelen
volgens COC. Logisch
samenhangende,
inhoudelijke gehelen,
zoals vakken, zijn
dat wel.

Staan vrijheid en kwaliteit van onderwijs op de helling?

Katholiek Onderwijs Vlaanderen besliste begin oktober een brief te sturen aan minister van Onderwijs Ben Weyts. Daarin maakt het zich sterk dat de eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs zoals die nu voorliggen, en bij uitbreiding de eindtermen van de eerste graad die momenteel al geïmplementeerd zijn, niet alleen een ernstige inbreuk plegen op de vrijheid van onderwijs, maar ook de kwaliteit van onderwijs aantasten. Tegen die eindtermen kantte COC zich al van bij het prille begin. Toen stonden we nog alleen, nu klinkt de kritiek almaar luider.

De enorme omvang van de nieuwe set eindtermen, zo stelt Katholiek Onderwijs Vlaanderen, zorgt ervoor dat het onhaalbaar is om ze binnen de beschikbare onderwijstijd te verwezenlijken. “Leraren zullen geen ruimte meer hebben om diepgang te realiseren en eigen accenten te leggen. Leerlingen zullen van alles iets weten, maar onvoldoende tijd krijgen om inhouden grondig te verwerven.”

Katholiek Onderwijs Vlaanderen verzoekt de minister en de Vlaamse regering bijgevolg formeel om de eindtermen voor de tweede en de derde graad zoals die nu voorliggen, niet goed te keuren en dus niet ter stemming voor te leggen aan het Vlaams Parlement. In dezelfde brief stelt Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor om een overkoepelende eindtermencommissie op te richten die als opdracht krijgt om de voorliggende set eindtermen grondig te versoberen en om te komen tot een beperktere set ambitieuze eindtermen. Verder maakt het zich sterk dat het onderwijsveld in tussentijd niet in de kou zal komen te staan. Er zouden voldoende mogelijkheden zijn om scholen in een overbruggingsperiode zonder nieuwe eindtermen te ondersteunen.

De Vlaamse regering gaat niet in op dat verzoek. Integendeel, er werden op vrijdag 9 oktober nog 27 eindtermen toegevoegd. Op 28 oktober konden de onderwijsverstrekkers hun visie toelichten tijdens een parlementaire hoorzitting. In een extra nieuwsbrief en twee extra publicaties¹, waarin dieper op de problematiek wordt ingegaan, verduidelijkt

1. De extra publicaties van Katholiek Onderwijs Vlaanderen vind je via volgende links:

<https://bit.ly/3pBFA1b>

<https://bit.ly/36l7Pml>

Katholiek Onderwijs Vlaanderen wat het vraagt, waarom het dat vraagt, wat eraan voorafging en hoe het nu verder zou moeten gaan. Als noch de regering, noch het parlement in de komende periode voldoende tegemoetkomen aan de bezwaren van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, overweegt het zelfs verzet aan te tekenen bij het Grondwettelijk Hof.

Ongeruste reacties uit het veld

De bezorgde reacties uit het onderwijsveld bereiken COC natuurlijk ook. COC verzette zich al van bij het prille begin tegen de nieuwe eindtermen. Het kaderdecreet dat in 2017 in ontwerp voorlag en in het bijzonder de beslissing om voortaan eindtermen te ontwikkelen vanuit zestien onafhankelijke sleutelcompetenties, liggen aan de basis van de puinhoop waar we vandaag voor staan: een overvol curriculum dat elke ruimte, en dus vrijheid, voor studie, herhaling, oefening, uitdaging, bezieling en diepgang in onderwijs in de weg staat. Het gebruik van die sleutelcompetenties (taxonomie van Bloom²) vergt een grondig theoretisch inzicht en creëert onnodige complexiteit die leraren liever aan zich voorbij willen zien gaan. Waar is de tijd dat leerplannen nog bestonden uit één bladzijde? De sleutelcompetenties zijn geen geschikt ordeningskader om eindtermen te ontwikkelen volgens COC. Logisch samenhangende, inhoudelijke gehelen, zoals vakken, zijn dat wel.

Het gevolg kennen we intussen allemaal. Het decreet op de eindtermen voor de eerste graad liet meteen zien dat de ontwikkelaars heel ijverig waren geweest. Er werden voor alle zestien sleutelcompetenties gedetailleerde bouwstenen uitgewerkt die 'opgevuld' moesten worden, met een hele waslijst aan eindtermen tot gevolg: eindtermen voor leercompetenties, eindtermen voor juridische competenties, eindtermen voor duurzaamheid, eindtermen voor zelfbewustzijn, eindtermen voor ondernemingszin, eindtermen voor lichamelijke en geestelijke gezondheid ... Daarnaast werd ook nog eens een onderscheid gemaakt tussen inhoudelijke en transversale eindtermen³. COC verzet zich systematisch tegen het gewicht dat transversale eindtermen krijgen in dit nieuwe verhaal, zowel in

de eerste graad, als in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. En wat de concrete inhoud betreft, merken we ook dat de ontwikkelde eindtermen niet altijd minimumdoelen zijn.

Scherpere keuzes garanderen vrijheid en kwaliteit

Voor COC is het dus al bij de start misgelopen. Toen stonden we nog alleen met onze kritiek. Ondertussen is die steeds meer toegenomen. Wellicht was er 'voortschrijdend inzicht'. We begrijpen dan ook de vraag van Katholiek Onderwijs Vlaanderen om in deze fase een overkoepelende commissie samen te stellen die de eindtermen grondig versobert. Maar voor COC moet die commissie nog verder kunnen gaan en ook de haalbaarheid van het totale pakket nagaan. Hoeveel tijd kan er aan welke eindtermen gependend worden? Welke marges resteren er nog voor leraren om eigen keuzes te maken? Want zelfs als het kaderdecreet ongewijzigd blijft – maar eigenlijk ligt daar de grote systeemfout – kan zo'n overkoepelende commissie minstens een aantal structuurfouten in het ontwikkelwerk rechte trekken. We denken dan concreet aan het onderscheid tussen inhoudelijke en transversale eindtermen, het feit dat er bouwstenen moeten zijn voor elke sleutelcompetentie ... Want ook daar ligt een oorzaak voor de enorme verzwarening van het pakket. COC dringt daarbij sterk aan om die oefening ook te maken voor de eindtermen van de eerste graad.

COC vraagt meer vrijheid voor de leraren. Wanneer zo'n overkoepelende commissie erin zou slagen om ballast overboord te gooien en de essentie van het pakket overeind te houden en om van eindtermen ambitieuze minimumdoelen te maken, komt die vrijheid er hopelijk. Tenminste als de leerplannen daarna de leraren niet opnieuw in een keurslijf gieten. Want pedagogische en didactische vrijheid is ook hoognodig. Alleen zo ontstaat tijd en ruimte voor oefening en herhaling, maar ook voor uitdaging en verdieping. Alleen zo kunnen leraren en leerlingen samen het beste van zichzelf geven. Waar gewaakt wordt over die vrijheid, zal de lat van ons onderwijs hoger komen te liggen. Want ook die zorg deelt COC: de kwaliteit van ons onderwijs moet worden versterkt.

Koen

2. <https://talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom>

3. Zie op <https://onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4647> bij 3.2.3. Transversale en inhoudelijke eindtermen en 3.2.4 Wijzigingen aangebracht door de Vlaamse Regering